

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

45. An v.g. Prælati Superior possit dispensare circa pœnas impositas à
Prælato inferiori, ipso renuente? Et advertitur, si condemnans finierit
Officium suum, posse tunc Provincialem, aut Generalem ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

RESOL. XLVI

An in dispensationibus locum habeat argumentum ab identitate rationis à maiori ad minus. Et pro paxi huius difficultatis in textu huius Resolutionis plerumque explanantur casus sapienter continentes in sacro, & tota doctrina est valde notanda. Ex part. 8. tit. 3. Ref. 41.

§. 1. Affirmative respondet Decius in cap. quia in tantum, in noua edit. à n. 15. vsque ad 19. de prob. & reg. Non debet cui. 21. n. 6. de regul. iur. Hyppolytus repet. ad cap. At si Clerici, §. de adulteris, num. 86. & seq. de iudic. Francus in cap. cui de non sacerdotali, n. 5. notab. ult. de prob. in 6. & Merolla de irregul. lib. 5. c. 50. n. 10.

Ad confirmandam doctrinam huius Ref. lege Ref. nou. leg.

2. Probat primò hæc sententia, quia in re pœnalis, & odiosa, id argumentum locum habet, ut aperte colligitur ex l. nec in ea 2. ff. ad l. iuliam, de adult. ibi, Sed, qui occidere potest adulterum, multò magis contumelia poterit cum iure afficere.

3. Secundo probatur ex cap. ex parte tua, de decimis vbi priuilegium super decimis non soluendis, concessis Ecclesiasticis, extenditur ad noualia, & ea ratio redditur in textu, ibi. Quia vbi maius conceditur minus concessum esse videtur: at eiusmodi priuilegium est odiosum, cum sit contra ius.

4. Tertio, quia in cap. per venerabilem, qui filij sunt legit. hoc argumento vult Pontifex, ibi; Quod in maiori conceditur, licitum esse videtur & in minori. Et fit ibi hoc argumentum à maiori ad minus in diuersa specie, vt à spiritualibus ad temporalia, & non solum à maiori, sed à simili arguit Pontifex, ibi: Per simile quoque, & eo, vel maximè, quod legitimitatio ad temporalia est odiosa, utpote, quæ ius legitimum minuit.

5. Quarto, nam Pius V. dispensauit cum Monialibus, vt possint exire à Monasterio, ex causa magni incendij, infirmitatis lepræ, aut epidemiæ tantum, & tamen ea dispensatio extenditur ad alios casus, ob identitatem rationis. Ergo, &c. Et ita hanc sententiam probabilem esse, ex supradictis concedit Sanchez de matrimon. lib. 8. disp. 1. n. 32.

6. Sed ipse ibi, & merito, negatiuè sententiæ adhaeret, licet illam limitet n. 39. vt non procedat quando dispensatio rationem expressam concessionis, seu dispensationis, continet: tunc enim volunt, extendi eam dispensationem ad casum non expressum, vbi reperitur eadem ratio. Et ita etiam tenet Valerus de differenti. vtriusque fori, verb. dispensationum. ult.

7. Sed, vt verum fatear, hæc limitatio non caret difficultate, quia vt supra dixi, tota efficacia dispensationis, à voluntate concedentis, in ea significata dependet: at ipse concedens verbis exprimit suam voluntatem. Cum igitur verba dispensationis casum similem non comprehendant, ad illos dispensatio extendi non potest. Nec est eadem ratio de extensione legis de casu ad casum, ob identitatem rationis: quia lex pendet à ratione: nam ratio est anima legis, vt dicunt communiter Doctores; dispensatio verò dependet à voluntate dispensantis. Sicut, quamuis lex pœnalis, quo ad obligationem, extendatur de casu ad casum, ex identitate rationis, non tamen quo ad pœnam, quia pœna non dependet à ratione, sed tantum à voluntate legislatoris, vt supra dictum est. Et hæc opinio est probabilior, loquendo de dispensationibus ab homine concessis: licet secus sit de concessis à iure. Et ita hanc sententiam tenetur sequi Suarez de legibus, lib. 8. cap. 8. num. 11. dicens, priuilegium non extendi de casu ad casum ex identitate rationis etiam in lege expressa.

8. Limitan

dispensationem; Secundo, quia cum Prælato ex officio incumbat, delictis subditorum obuiare cum ea videt, ac faciliè contradicere potest, præsumitur grauius delictum Prælati non contradicentis, nisi ipsam centem dispensare dicamus.

5. Ad argumentum verò pro sententia Suar. & aliorum respondetur, quòd licet taciturnitas illa, & patientia Prælati, per se, ac præcisè sumpta, indicent tantum promissionem; tamen per accidens, hic & nunc, & vt excludatur Prælati delictum, censetur sufficiens signum positiuè voluntatis dispensandi.

6. Notandum est tamen hic obiter id quod dicit Angelus verb. simonia 7. §. 5. Si quis ex pacto debeat Papæ pecuniam, pro aliquo beneficio, eo ipso quòd in eum, ipsum contulerit, censeri dispensasse super simonia, & sic posse retinere beneficium tutè conscientia. Quod mirabiliter ampliat idem Angelus d. verb. simonia 5. §. 7. siue sit de iure diuino, siue positiuo: vtroque enim casu non incurrit pœnas iuris, committens simoniam cum Papa sciente, etiam si non dicat se dispensare in ipsis; quia scientia Principis purgat illud vitium. Quod est mente retinendum, licet contrarium teneat Abbas, & malè in cap. de simonia, num. 8. quia argumentatur à factu Episcopi, ad factum Papæ, in quo fallitur, cum in Principe sit speciale, vt sine expressa dispensatione, sed solo facto dispense: quod secus est in inferiore, per dicta supra. Et licet simonia sit de iure diuino, pœna tamen eius est de iure positiuo, & sic non mirum, si eas non incurrit, committens eam cum Papa. Et oblerua idem quod dictum est de Papa, dicendum esse de aliis inferioribus, quoad eorum statuta, secundum Salas de legibus disp. 14. sect. 3. n. 34. Et hæc docet etiam Valerus verb. dispensatio, differ. 3. num. 4.

RESOL. XLV.

An v. g. Prælati Superior possit dispensare circa pœnas impositas à Prælato inferiori ipso remouente? Et aduertitur, si condemnans finierit officium suum, posse tunc Prouincialem, aut Generalem subdiuini condemnatum à Rectore absoluerè, nulla requisita licentia à Rectore moderno, seu ab eo, qui reum condemnauit. Ex part. 8. tit. 3. Refol. 31

§. 1. Negatiuè respondet Callrus Palauis tom. 1. tract. 3. disp. 5. punct. 6. num. 1. vbi specialiter alluit pro Religiosis post latam sententiam, & condemnationem factam à iudice ordinario, v. g. à Rectore Conuentus; si velit Prouincialis dispensare, post latam sententiam à Prouinciali si velit Generalis ad effecere non poterit remuente iudice ordinario: colligitur ex Tridentino sess. 14. cap. 1. de reformat. vbi suspensum ab ordinario non potest Metropolitanus, neque alius contra voluntatem ipsius Prælati suspendentis Promouere. Ratio est, ne auctoritas iudicantis contemnatur à subditis. Sic expressè Man. Rodrig. tom. 1. quest. regul. quest. 21. art. 8. vbi aduertit, si condemnans finierit officium suum, posse tunc Prouincialem, aut Generalem subdiuini condemnatum à Rectore absoluerè, nulla requisita licentia à Rectore moderno, seu ab eo, qui reum condemnauit, quia tunc auctoritas Prælati, qui condemnauit, non contemnitur, siquidem iam desinit esse Prælati: quæ erat ratio prohibitionis Concilij.

Sup. hoc in
gis laud in
roma. 27.
Ref. 7. & in
aliis eius
Prima 20.